

УДК 655.224.2 + 2

Т.Б. Різун

РЕЛІГІЙНІ ЕЛЕКТРОННІ ВИДАННЯ В УКРАЇНІ

Після розпаду Союзу в Україні разом з активізацією суспільно-політичних процесів розпочалося відродження релігійного життя. У Західній Україні вийшла з підпілля й почала активно добиватися своєї легалізації Українська греко-католицька церква. Бурхливо почали розвиватися й інші церкви та віровизнання, зокрема не тільки традиційні для України християнські. Церкви та різноманітні релігійні групи стали невід'ємною частиною суспільної структури держави, більше того, вони почали відігравати важливу роль чи не в усіх сферах життя. Зрозуміло, що такого становища їм вдалося досягти внаслідок активного утвердження та розвитку, який, скажімо, досить швидко відбувався насамперед у середині релігійних структур, згодом даючи їм змогу проводити наступальну зовнішню політику.

Одним з невід'ємних елементів практично кожної або ж принаймні найбільших релігійних структур сьогодні є інформа-

ційні підрозділи. Залежно від фінансової спроможності їхніх власників вони більші чи менші, більш або менш розгалужені, потужні, фахові. Однак, якщо вести мову про найбільші українські церкви (Українська православна Московського патріархату, Українська православна Київського патріархату, Українська автокефальна православна, Українська греко-католицька), то всі вони мають у своїх структурах досить розвинуті інформаційні підрозділи, які включають і різні засоби масової інформації, у тому числі друковані видання.

Створення інформаційних підрозділів релігійних структур, у тому числі засобів масової інформації, розпочалося разом із розпадом Союзу, з утворенням незалежної держави та приходом громадянських свобод – на початку 90-х років ХХ ст. Цікаво, що одночасно з цими процесами на теренах України стартувала масова комп'ютеризація, яка дуже швидко охоплювала якнайширші сфери суспільного життя. А якщо говорити про друковані засоби масової інформації, то тут працювати без використання найсучаснішої комп'ютерної техніки було просто неможливо. Не відстаючи від загальнолюдського технічного поступу, релігійні структури також узяли на озброєння сучасну техніку. Іноді завдяки непоганому фінансовому забезпеченню вони навіть випереджали деякі державні структури.

Отже, за дуже короткий час релігійні структури в Україні, так би мовити, комп'ютеризувалися. Залишався лише один крок до запровадження Інтернету. Тому, коли він прийшов до нас, стало зрозуміло, що невдовзі його широко використовуватимуть у всіх сферах суспільного життя. Зауважимо, що цей процес був настільки блискавичним, що навіть важко окреслити його точні часові рамки. Але принаймні з другої половини 90-х років Інтернет уже був на нашому ринку.

Унікальна світова електронна мережа, якою є Інтернет, з її неймовірними можливостями була приречена стати надзвичайно важливим засобом масової інформації. І сьогодні її роль у світі є чи не найголовнішою. Заговорили про інформаційне суспільство, про вагоме значення інформації в ньому та про її загальнодоступний характер, що практично змінювало картину світу, визначало зовсім нові напрямки його розвитку.

Одним із кроків на шляху глобальної інтернетизації стало входження в електронний простір друкованих засобів масової інформації (ЗМІ). Газети й журнали почали створювати власні

інтернет-сторінки, або так звані електронні варіанти своїх видань. Засоби масової інформації ставали доступними завдяки комп'ютерові. Уже не було обов'язковим купувати газету чи журнал, бо їх можна було прочитати, сидячи вдома перед екраном комп'ютера. Фактично з'явилася альтернатива, виник грізний конкурент паперовим варіантам видань. Проте серйозні клопоти, пов'язані з цією проблемою, – справа майбутнього. А нині ж ЗМІ активно використовують електронні видання в своїй роботі.

Поступово електронні варіанти видань почали запроваджувати й релігійні ЗМІ. Точне число їх назвати складно, але спробуємо на прикладі хоча б декількох (переважно із західноукраїнського регіону) окреслити загальні риси, тенденції розвитку та перспективи релігійних інтернет-видань в Україні.

У Західній Україні домінуючою релігійною структурою є Українська греко-католицька церква. Тут сьогодні функціонує 3268 її релігійних громад, 12 навчальних закладів, душпастирством займається 1872 священнослужителі у більш як 2777-ми храмах. Щодо ЗМІ, то їх в УГКЦ – понад 20 (якщо не брати до уваги численних парафіяльних видань). Деякі з періодичних видань УГКЦ мають свої інтернет-сторінки, на яких у той чи інший спосіб подають електронну версію свого видання.

Наймасовішою (тираж 14 тис. примірників) та стабільною греко-католицькою газетою є тижневик Івано-Франківської єпархії УГКЦ „**Нова Зоря**”. Він існує і в електронній версії на інтернет-сторінці www.il.if.ua/~nz. Однак треба зауважити, що газета не має самостійної інтернет-сторінки, а вміщується на загальній інтернет-сторінці видавництва „Нова Зоря”, тобто є лише однією з її складових частин. До того ж, в електронній версії подається не ціла газета, а тільки деякі матеріали кожного числа. Інтернет-сторінка видавництва „Нова Зоря” існує і в англomовній версії. Окрім неї, на цій інтернет-сторінці є розділи, адресовані видавництву та Івано-Франківській єпархії УГКЦ.

На відміну від „Нової Зорі” суспільно-релігійна газета „**Арка**”, яка виходить у Львові з 2000 р., має самостійну інтернет-сторінку (www.arka.org.ua). Донедавна кожне нове число газети вміщували на ній повністю, а з січня 2002 р. тут можна знайти лише анонси всіх матеріалів, що, вочевидь, пов'язано з намаганням заохотити більше читачів до ознайомлення з паперовою версією видання. Крім газетного розділу, на інтернет-сторінці є розділ новин, архіву, форуму та інші.

Електронна версія львівської газети „Мета”, яка, щоправда, уже деякий час не виходить, міститься на інтернет-сторінці радіо „Воскресіння” (www.gr.lviv.ua). Крім неї, тут функціонують розділи радіо „Воскресіння” та Агенції релігійної інформації.

Через відсутність коштів електронна версія християнського часопису „Місіонер” (www.realty.lviv.net/Misionar) міститься на інтернет-сторінці відділу приватизації Франківської райдержадміністрації м. Львова, що фактично є благодійною акцією цієї структури. Часопис розміщують на інтернет-сторінці повністю, і робиться це насамперед для того, щоб з ним могли ознайомлюватися читачі з-за кордону.

„Обіжник” Львівської богословської академії, хоч і не є широковідомим виданням, також існує в електронній версії на інтернет-сторінці Академії (www.lta.lviv.ua) як один з її підрозділів.

Одну з характерних особливостей функціонування інтернет-сторінок періодичних видань відображено на веб-сайті римокатолицького журналу „Слово з нами” (є також у російськомовній версії). Редакційний колектив видання оголосив на інтернет-сторінці, що незабаром на цій сторінці можна буде здійснювати передплату журналу, що, без сумніву, є надзвичайно важливим кроком у комерційно-маркетинговій діяльності часопису. Така тенденція до комерціалізації електронних версій періодичних видань буде щораз поглиблюватися і, як відомо з досвіду країн Заходу, є неминучою перспективою не тільки релігійних, але й світських видань. Адже всі вони стоять перед проблемою, як заробляти гроші, щоб вижити.

Щоправда, сьогодні, як свідчить аналіз розглянутих і багатьох інших релігійних періодичних видань (інформацію про них у цій статті не наводимо з огляду тотожності отриманих даних, що існують в Інтернеті), їх існування в електронній версії не приносить жодного зиску і здебільшого є збитковим. Однак припинити функціонування інтернет-сторінок видавці не поспішають, вони прагнуть створити відповідний імідж свого видання та якнайширше розрекламувати його (зокрема, за кордоном). Але, як вдалося з’ясувати, видимих результатів це не дає. Можливо, таку ситуацію можна пояснити наявністю в Україні порівняно невеликої кількості користувачів комп’ютерів і, відповідно, Інтернету.

Однак такі реалії сьогодення не засмучують тих, хто підтримує і розвиває інтернет-сторінки своїх видань в Інтернеті. Вони твердо вірять, що в електронних версій періодичних видань успішне майбутнє.